GAZETA POLSKA

Prenumerata w miéjscu kwartalnie złp. 12— miesięcznie złp. 4. —Numer pojedyńczy gr. 6.

№ 106

Prenumerata na prowincji z opłatą pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 16 Kwietnia 1828 roku we Srodę

Wiadomości Krajowe i Zagraniczne.

KROLESTWO POLSKIE. — *Warszawa.* — *Kommssja*
województwa mazowieckiego. Postanowienie rady admini-
stracyjnéj królestwa z d. 21 lutego r. b. Nro 1230 stano-
wiące, iż opłata cła od sprowadzonéj z zagranicy przędzy
bawełnianéj z jedwabiem pomięszanéj, która w handlach
pod nazwiskiem superfine, jest znaną, wedle pozycji
czwartéj, części pierwszéj taryffy, po zł. 2 gr. 10 od
jednego funta pobieraną bydź ma, przy reskrypcie kom-
missji rządowéj przychodów i skarbu z dnia 3go b. m.
i r. Nro 13,519 odebrane, kommissja wojewódzka do
powszechnéj podaje wiadomości, w następującéj treści. —
W imieniu najjaśniejszego MIKOŁAJA I Cesarza wszech
Rossji, króla polskiego etc. etc. etc. — *Rada administra-*
cyjna królestwa. Zważywszy, iż przędza złożona z baweł-
ny i odchodu pozostającego od wyrobionego jedwabiu,
która w handlu pod nazwiskiem superfine, jest znaną,
potrzebną jest w rękodzielniach tkackich w kraju zapro-
wadzonych, a wartość jéj nie jest większą od wartości
czystéj przędzy bawełnianéj, przychylnie do uczynione-
go w téj mierze przez kommisję rządową przychodów i
skarbu pod dniem 14 miesiąca lutego r. b. Nro 2469 przed-
stawienia, stanowi: aby opłata celna od tego rodzaju
przędzy z zagranicy sprowadzonéj do pozycji czwartéj
części I Taryffy, to jest: po zł: 2 dr. 10 była zaregu-
lowaną. Wykonanie tego postanowienia kommissji
rządowéj przychodów i skarbu, poleca. Działo się w
Warszawie na posiedzeniu rady administracyjnéj dnia 21
lutego 1828 roku. Minister stanu prezydujący. (podpi-
sano) W. Sobolewski. Minister prezydujący w kommissji
rządowéj przychodów i skarbu. W zastęp: radca stanu
(podpisano) Plater. Radca sekretarz stanu, jenerał dy-
wizji. (podpisano) Kossecki. — Zgodno z oryginałem. Rad-
ca sekretarz stanu, jenerał dywizji (podpisano) Kossecki.
Za zgodność (podpisano) Kruszyński. — Co ażeby każ-
dego wiadomości doszło, wójci w gminach, a burmistrze
w miastach, zwykłym sposobem ogłoszą — w Warsza-
wie dnia 18 marca 1828 r. Radca stanu prezes. R. Rem-
bieliński. Sekretarz jeneralny. Filipecki.

— W dniu 9 lutego r. b. odbyło się w Augustowie zgro-
madzenie polityczne okręgu Augustowskiego, pod laską
JW. xiędza Dąbrowskiego, na którém obrani zostali,
na deputowanego JW. Jakób Klimontowicz dziedzic ma-
jętności Ceckowa a JW. Baltazar Kujawski na radcę
wojew. — W dniu 26 marca r. b. odbyło się zgroma-
dzenie polityczne okręgu Rawskiego pod przewodnic-
twem JW. Wawrzeńca Wołowicza marszałka, assesso-
rami byli W. J. xiądz Jan Pikarski dziekan dekanatu
rawskiego i W. Daniel Jende, sekretarzem W. Kajetan
Gajewski ławnik urzędu municypal: miasta Rawy. Wię-
kszością głosów obranym został na témże zgromadze-
niu, radcą wojewódzkim, W. Daniel Jende.

ROSSJA. — Ukazem z d 29 lutego, wydanym do rzą-
dzącego senatu, postanowioną została następująca or-
ganizacja administracji w Bessarabji: 1) Ogólne przepisy
administracji gubernjalnych, zachowują moc obowiązującą
również co do Bessarabji, w czém nie sprzeciwiają się
niniéjszéj organizacji. 2) Wielkorządca Bessarabji będzie
się nazywał jeneralnym gubernatorem Nowo-Rossji i
Bessarabji. 3) Wszystkie stany w Bessarabji, niemniéj
tameczni osadnicy, cygani i żydzi, pozostają przy daw-
niejszych przywilejach. 4) Mieszkańcy uwolnieni są na
czas nieograniczony od obowiązku dostarczania rekru-
tów, nie wyjmując nawet włościan z Rossji osiadających.
5) Szlachta Bessarabska używa również w Rossji przy-
wilejów wszystkich, jakie nadane są przez dyplomy i
prawa; podobnież szlachcic rossyjski, osiadający w Bes-
sarabji używa takich samych przywilejów, jakie służą
szlachcie bessarabskiéj. 6) Włościanie, oprócz cyganów,
nie są własnością, ani bessarabskich właścicieli, ani szla-
chty rossyjskiej, również niemoże szlachta rossyjska
osiedlać w Bessarabji ludzi, będących jéj własnością,
oprócz na usługę domową przeznaczonych. 7) Na czele
całéj administracji podzielonéj na prowincje (Żynute)
i na miasta, znajduje się jeneralny gubernator. Admi-
nistracja prowincjonalna ma stolicę swoją w Kiszenewie,
(1695½ wiorst od Petersburga) stolice obwodów są w
miastach Chocimie, Bielcach, Kiszenewie, Benderze,
Akermanie i Izmailu. 8) Rządcą prowincji jest guber-
nator cywilny, którego N. Pan mianuje. 9) Rada pro-
wincjonalna pod prezydencją jeneralnego gubernatora
składa się z 7 członków, mianowanych przez senat rzą-
dzący na przedstawienie gubernatora jeneralnego. 10)
Podczas nieobecności jeneralnego gubernatora, zastępuje
go gubernator cywilny. 11) Jeneralny gubernator ulega
zwierzchności senatu rządzącego co do naczelnéj admi-
nistracji. 12) Wszystkie czynności władz prowincjonal-
nych w Bessarabji, odbywają się w języku rossyjskim,
a w razie potrzeby dołączane będą do nich tłumaczenia
w języku multańskim. 13) Rada prowincjonalna Bessarabji
niema attrybucji sądowych, ale rozciąga tylko władzę swoją
do istoty administracji i ekonomji krajowéj. Uchwały jéj

oparte na większości głosów i prawie, wykonywają się niezwłocznie, jeśli nie potrzebują wyższego potwierdzenia, chyba gdyby gubernator jeneralny wykonywanie ich wstrzymywał, a w takim razie uczyni on przy załączeniu wszystkich dokumentów właściwym ministrom przełożenie i oczekiwać będzie na ich decyzję. 14) Te decyzje rady prowincjonalnéj, które potrzebują potwierdzenia najwyższego, przełożone będą przez właściwych ministrów. 15) W przedmiotach nie wymagających wyższego potwierdzenia, w razie równości zdań, rozstrzyga zdanie prezydującego. 16) Rada prowincjonalna zgromadza się dwa razy do roku w maju i w listopadzie, wszelako w razie potrzeby może bydź zwołaną każdego czasu. Staraniem jéj będzie kończyć wszystkie sprawy w ciągu posiedzeń pod decyzję jéj nadesłane, w przeciągu jednego miesiąca. Koszta administracji całego kraju, wynoszą rocznie 156,945 srebrnych rubli. (Gaz.Pet.)

AMERYKA. — *z Laguaira dnia 15 lutego.* — Wyprawa hiszpańskiego admirała Laborda była w związku ze spiskiem tutaj uknowanym. Naczelni spiskowi zostali wszakże uwięzieni, a niektórzy z nich są już rozstrzelani. Pokazanie się flotty hiszpańskiéj, obudziło trwogę Kolumbijczyków; w Carrakas pełno jest wojska, a z Kumana nadciągnęły znaczne posiłki do Laguaira i Porto Cabello. — Zjednoczone kraje Ameryki północnéj, mają zasoby, na które nawet zatamowanie handlu nie może wywierać żadnego wpływu. Nie ocenili północni Amerykanie jeszcze téj wyższości, którą jak z wielu innych względów, tak i z tego mają nad innemi narodami. Tę wyższość nadaje im mnóstwo rzek i kommunikacji wodnych. (G.B.)

ANGLJA. — Do Pana Huskisson przyszedł niedawno młody członek parlamentowy i zapytał go, jaki jest właściwie przedmiot praw zwanych corporation i testacte, czy zboże, czy osady? Nie troszcz się oto, odpowie mu Huskisson, głosuj tylko w izbie przeciw obojgu. — W gazecie Times uskarża się bezimienny, że Anglja tak mało wydaje na piękne sztuki. Parlament wyznaczył 8,000 fs. na 4 kolumny porfirowe, do biblioteki królewskiej a namalowidła historyczne nie przeznaczył ani jednéj gwinei.—Rossja utrzymuje teraz w Rzymie 13 młodzieńców, oddających się malarstwu; z Anglji bawi tam tylko jeden młody malarz i to nie rządu, ale akademji kosztem utrzymywany.—Młodszy Mungo Park syn sławnego podróżnego do środkowéj Afryki, został zamordowany w ciągu podróży swojéj w Afryce, którą przedsięwziął w celu powzięcia jakiéj wiadomości o ojcu swoim. Znajdował on się w kraju Akińsbu i wybierał się już w głąb Afryki jeszcze mało znanéj, gdy w tém zatrzymała go uroczystość, którą tamtejsi mieszkańcy co rok na obszernéj równinie odbywać zwykli. Pośrodku téj równiny zasadzone jest drzewo, do którego się oprócz kapłanów nikt przybliżać nie może. Młody Mungo Park chciał odrysować niezliczone kupy ludu na równinie zgromadzonego, i aby sobie tę pracę ułatwić, wlazł na drzewo święte. We dwa dni potém, otruli go kapłani. — Listy z Lizbony donoszą, że infant Don Miguel ujrzawszy znowu pierwszy raz swą matkę w pałacu Ajuda, upadł przed nią na kolana, ucałował jéj rękę z największém uszanowaniem, a wydobywając z zanadrów wizerunek cudownéj Matki Boskiéj da Rocha, zalawszy się łzami, zawołał: Patrzaj matko, jak wiernie zachowałem relikwią, którąś mi dała pod czas mojego odjazdu. — Okręt linijowy ziednoczonych stanów północnej Ameryki, zwany Dalaware, i mający 74 dział, wypłynął d. 19 lutego pod dowództwem kapitana Downes z Hampton na morze śródziemne. Znajduje się na nim Karol Lucjan Bonaparte z rodziną swoją. (G. H.)

AUSTRJA. — Przed kilku laty ukończony został kanał w Węgrzech, Sarwickim zwany, który dla kilku komitatów wielkie przyniesie korzyści. Przekonani o nich obywatele, zamieszkali wzdłuż brzegów jego, wysłali deputację do arcyxięcia Palatyna, z najczulszém podziękowaniem za przyłożenie się do ukończenia tego dzieła narodowego i z prożbą, aby kanał ten nazwany został kanałem Palatyna. (G. A)

FRANCJA. — Alexander Boucher miał już pozwolenie od władzy policyjnéj do dania koncertu, ale późniéj cofniono mu je i dnia 2 kwietnia ogłosił, że nie może dać koncertu. — Dnia 27 marca, otrzymały 2 kompanje 8go pułku artylerji rozkaz, aby były gotowe do marszu. Wszelako z Marsylji i Tulonu donoszą, że wszelkie przygotowania do wyprawy morskiéj zostały zawieszone. Nie podobna jest opisać zapału ożywiającego officerów i żołnierzy, ktorzy spodziewali się mieć udział w téj wyprawie. — Legaty na rzecz szpitali, gmin i duchowieństwa katolickiego w ciągu 1826 r. zapisane, obejmują summę 7,397,035 franków. Z téj summy przypada dla szpitali 4,800,000, a dla duchowieństwa 2,279,000 franków. W roku 1827, uczyniły tego rodzaju legaty 13,806,575 franków, z których otrzymało duchowieństwo 8,500,000 franków. (G. F.)

HISZPANJA. — *Z Madrytu 21 marca.* Rząd otrzymał urzędowe doniesienie, że w krótce kilku korsarzy zamierza wypłynąć z Ameryki w celu krążenia przy brzegach hiszpańskich; wszakże nie postanowiono jeszcze nic z tego powodu dla zabezpieczenia handlu, owszem cała gorliwość zajęta jest wyprawą do Hawany. — Emigranci portugalscy przebywający w Molina prosili wielkorządcę nowéj Kastylji pana Caro, aby im pozwolił obchodzić uroczyście powrót Infanta Don Miguela do Portugalji. Wielkorządca odpowiedział im, że żądanego pozwolenia udzielić nie może bez wiedzy wyższéj władzy. Po takiéj odpowiedzi udali się za pośrednictwem ministra Calomarde wprost do krola, który im natychmiast wydał żądane pozwolenie. (G. B.)

NIDERLANDY. — Król niderlandzki wydał dekret organizujący gwardje municypalne; zaprowadzone będą podwójne rejestra, jedne dla tych, którzy w 25 roku, drugie dla owych, którzy w roku 26 do służby wstępują. Nietylko Niderlandczycykowie, ale nawet osiedli

w Niderlandach cudzoziemcy, obowiązani są do téj służby. — Na górze Kersla uważają od niejakiego czasu poruszanie i zapadanie się ziemi, a w niektórych miejscach porysowała się góra; zmienia ona często powierzchowną postać; tworzą się na niéj stawy, znikają z niéj łąki, ukazują się w ich miejsce przepaści, a wysokie pagórki występują jakby z pod ziemi. — Minister spraw zewnętrznych zamknął posiedzenia izb w Hadze dnia 1 kwietnia z rozkazu króla i w mowie przy téj sposobności powiedzianéj, rzekł między innemi: „Uchwała dotycząca systemu składowego; zmiany w przepisach celnych; pewniejsze środki do zaspokojenia powstańców wschodnio-indyjskich; uporządkowanie dochodów i wydatków publicznych; zmniéjszenie opłat od nowych budowli, które w szczęśliwéj i spokojnéj ojczyznie wszędzie się wznoszą, te są projekta któreście w ciągu terazniejszego sejmu przyjęli. Obok prac tak ważnych naradzaliście się nad projektami nowych kodexów i dodaliście kilka węgielnych kamieni do budowy nowego prawodawstwa, która w prawdzie zwolna się wznosi, ale zato będzie tym doskonalszą i trwalszą. Przyszłe pokolenia, które żyć będą pod kodexem przez was uchwalonym, niebędą się zapytywały jak długiego potrzebowaliście w tém czasu, ale zapytają się bez wątpienia czy zaręcza on dostatecznie wolność, honor, bezpieczeństwo i majątki obywateli etc."

NIEMCY.— Donoszą z Christianji, że następca tronu Szwedzkiego spodziewany jest tamże jako wice król norwegski.— Na wsparcie gmin Waldeńczyków piemontskich zebrano z dobrowolnych składek w całéj Szwecji 12,161 talarów.—Sejm wirtemberski ukończył się w dniu 2 kwietnia; minister spraw wewnętrznych miał przy téj sposobności mowę pożegnalną. — Uniwersytet w Monachjum ma teraz zapisanych 1776 uczniów, między tymi 1517 katolików, 220 lutrów, 14 kalwinów, 7 greków i 18 żydów.— Oddawna czyniono w Monachjum przygotowania do oświecenia miasta gazem; teraz przedsięwzięcie to zbliża się do końca, bowiem podano w téj mierze o pozwolenie władzy.— Wszystkie usiłowania środkowych krajów europejskich, zmierzają więcéj niż kiedy bądź do ustalenia i uporządkowania stosunków przyjacielskich i handlowych. Niemcy szczególniéj z tylu krajów złożone, życzą powszechnie zniesienia granic handlowych.

(G. N.)

Wiadomości Naukowe.

Wyjątek z opisów podróży pod względem politechnicznym odbytéj piesz o w czasie ferji roku 1823 i 1824, przez Antoniego Hanna filozofji magistra, i preparatora w pracowni chemicznéj królewskiego warszawskiego uniwersytetu. (*Dalszy ciąg*)

Nim to jednak do skutku przywiesdź będzie można, korzystnieby zapewne było przy reparacji przynajmniéj trotoarów, zamiast małych kamieni które są najniewygodniejsze do chodzenia, użyć wielkich w znacznéj ilości przy drogach pobliskich (chaussée) na potłuczenie przeznaczonych. Już dla zapobieżenia téj powszechnéj niewygodzie, przedsiębrane były w Warszawie rozliczne próby, i nowy teraz na Krakowskiém przedmieściu od Pocztybudowany trotoar, jest tego świeżym dowodem. Żeby zaś ten we względzie systematu brukowania trotoarów, korzystny miał zrobić wypadek, jest rzeczą niepodobną dla tego: że kamień piaskowy, wyrównywający może cenie granitowego, jest za miękki, a zatém łatwy do wytarcia, jak to widzieć można wszędzie gdzie takowy za podłogę bywa używanym, a tém bardziéj jeszcze, gdy tu właśnie użyty jest gatunek kamienia piaskowego bardzo rzadkiego który (podług robionych prób) o ½ raza więcéj wciąga wody, aniżeli inne jego gatunki a szczególniéj biały, i 5 razy prawie do wyschnięcia więcéj czasu potrzebuje, (woda, dla któréj w czasie mrozow takowe pękają i kawałkami odpryskują) nadto, że tafle na piasku osadzane już w początku, jedne nad drugie wystają.

Sprowadzenie wody. Wiedeń równie jak nasza stolica zmuszony jest, i to nie w części ale prawie dla całego miasta, używać wody która o 2 mile blisko jest z gór sprowadzana. Do tego aż dotąd używane były, jak u nas rury drewniane. Przekonano się jednak doświadczeniem, iż te prócz kosztów na tak częste potrzebne reparacje, nigdy, zwłaszcza gdy są wewnątrz nadpsute, wody w zupełnéj czystości nie zachowują. Widziałem iż teraz już wszędzie w zamiarze zapobieżenia tym ważnym niedogodnościom, używają rur z lanego żelaza polewanych, które podług wyrachowania w 20 latach same się opłacą, a co do trwałości, są wieczne. Dostatek w kraju naszym tego materjału, przedstawia i u nas łatwość naśladowania tego przykładu.

Po obejrzeniu wszystkich téj stolicy zbiorów, osobliwości i jéj pobliskich okolic, udałem się do Baaden, miejsca tak z kąpieli siarczanych jako téż i położenia sławnego, a z tamtąd przez Znaim i Jgławę (gdzie niegdyś wielkie fabryki płótna istniały a teraz dla braku handlu zewnętrznego zupełnie upadły) zbaczając zaś w rozmaite strony dla zwiedzenia niektórych sławniejszych hut szklannych, przybyłem do Pragi.

Praga. — Tu prócz wielu osobliwości, i biblioteki narodowéj, zwiedziłem wiele fabryk pomniejszych i rękodzielni, tudzież uniwersytet ze wszystkiemi jego bardzo małemi zbiorami, tudzież obserwatorjum i pracownię chemiczną najgodniejsze zajmujące miejsce, pod dyrekcją P. Pleischel, za opatrzone w najkosztowniejsze naczynia, i nie które bardzo piękne i ważne preparata. Z prelekcji jednakże kilku, na których bydź mogłem, przekonałem się, iż okazujący się wzorowy porządek, mimo znacznego uposażenia, bardzo mało przynosi pożytku. Zaprzeczyć jednakże niemożna, że tam uczniowie szczególniéj farmacji pod okiem professora i adjunkta praktycznemi trudnią się robotami; szkoda tylko, że nie w tym porządku w jakimby stopniowo rozwijając swe wiadomości nie mechanicznie, ale gruntownie i ogółowe w téj nauce kształcić się mogli.

Instytut politechniczny. — Instytut politechniczny pod dyrekcją prof: mechaniki W. Gerstner zostający, pomimo dawności założenia, teraz dopiero oczekuje zupełnéj

organizacji. Jle jednak z uczynionego przez tegoż dyrektora opisu mogłem się dowiedzieć, przekonałem się, iż instytut różni się w celu od Wiedeńskiego dla którego przecież za normę był założonym. Ogranicza się bowiem na celu wzniesienia przemysłu tylko krajowego, ukształcenia obywateli, z których żaden nie przeszedłszy nauk w nim dawanych, urzędu w kraju spodziewać się niemoże. Zasada zbawienna, zapobiegająca krytycznemu położeniu urzędnika administracyjnego, sądzenia nie raz rzeczy, o której żadnego niemiał wyobrażenia. Korzyści widoczne jakie ten instytut dobru narodowemu przedstawił, skłoniły stany czeskie (już po założeniu instytutu Wiedeńskiego) do wzięcia go pod swoją opiekę, skutkiem czego też wsparciem prywatnych wznosi się ten zakład przyszłe dla kraju swego rokujący szczęście.

Dotąd 5 tylko przedmiotów w tym instytucie wykładano; to jest 1) matematykę, 2) mechanikę, 3) budownictwo tak lądowe, jako i wodne wraz z rysunkami, 4) agronomją (w zastosowaniu do kraju) 5) nakoniec chemią ogólną i techniczną, którą uczniom w uniwersytecie wykładają. Przekonano się jednak, że ograniczenie takowe przedmiotów, opóźnia, a nawet niedoprowadza zupełnie do celu zamierzonego, brakuje całej bowiem katedry fizyki i mineralogji, a co większa, szkoły przygotowawczéj, tak nazwanej realnej, które dotąd dla oszczędności, a nawet i dla braku funduszów zaprowadzone nie były. Teraz jednak oczekuje ten instytut nowéj, już bliskiej ukończenia organizacji, która wszelkie do niegodności uprzątnąwszy, wartość jego podniesie, wzrost zapewni, a tém samém byt jego ustali.

Instytut ten nieposiada żadnych zbiorów, prócz rysunków budownictwa, najdokładniej przez uczniów wykończonych, tudzież gabinetu modelow który dla swéj kompletności godny jest widzenia. Na największą w nim zasługują uwgę warsztaty tkackie we wszystkich stopniach doskonalenia się, modele zegarów, i machiny hidrauliczne. Niemniej godne są w nim widzenia, zbiór rysunków topograficznych, tudzież plany i modele machin tak w rysunku jako też i w naturze z największą ścisłością przez uczniów tegoż instytutu wygotowane. Gabinet ten najlepszym i najdokładniejszym jest od wszystkich razem wziętych tego rodzaju, które dotąd widziałem.

W ciągu dalszym podróży mojej w Czechach, zwiedziłem kąpiele Karlsbadzkie i Teplickie oraz niektóre huty szklanne, a z tamtąd udałem się do Kemnitz w Saxonji, miejsca fabryk największych kartunu i perkalów, które także dla braku handlu zewnętrznego, na niższym jak kiedyś stoją stopniu.

Frejberg. — W Freibergu zwiedziłem wzorową akademiję górniczą, jéj piękne zbiory i laboratorium chemiczne tylko do robót hutniczych urządzone; i znajdujące się o pół mili od miasta w dolinie Halsbrücke, sławne oddawna służące do odzielenia srebra za pomocą merkurjuszu urządzenie amalgamacyjne (amalgamier Werke) tudzież huty, w których srebro wytapiają. Miejsce to po zgorzeniu w r 1794, zupełnie na nawo wymurowane, składa się z dwóch domów bardzo pięknie i można mówić najpiękniej w tej okolicy stawianych, otoczonych murem i wodą. Wszystkie tu poruszenia odbywają się zapomocą wody, która kanałem murowanym w największej obfitości, w kształcie rzeki nad dachami płynie. Korzystając więc z tego dobrodziejstwa, wybudowano w środku dziedzieńca rotundę i w niej urządzono machinę z pompami powietrznemi, ażeby w przypadku ognia zarazem wodą działać, i aby ta na wszystkie miejsca za pomocą rur skórzanych, mogła bydź według potrzeby rozsyłaną.

Przez Tarant, wsie Burg, Dahlen i Pottschappel udałem się do Drezna. W tych widziałem kopalnie rządowe węgli i używane tam machiny tak wodne ako też i parne, tudzież fabrykę Steingutu, która właśnie zajętą była wyłącznie robieniem rur na 2 łokcie długich a $\frac{3}{4}$ cala grubości mających do sprowadzenia wody zamiast rur drewnianych. Mięszaninę glin do tego używanych trzymają w sekrecie, to tylko można powiedzieć, iż rury te prawie na szkło stopione, takiej, albo większej jeszcze siły do stłuczenia jak rury z surowcu potrzebują. W Pottschapel zwiedziłem prócz prywatnych kopalni węgli, piece z odbieralnikami oziębianemi do korzystnego odsiarkowania węgli kamiennych na koak, i fabrykę siarczanu żelaza z węgla łupkowatego, z którego po zamienieniu siarczyku na siarczan, po wyługowaniu i odparowaniu opadły niedokwas 3 żelaza pod nazwiskiem Rúthe (colkutus) do szlifierní całej prawie Europy odchodzi. Tu także zwiedziłem fabrykę kwasów a mianowicie siarczanych, znanego tu w stolicy z napowietrznych podróży Reicharda. Fabryka ta odznacza się od innych podobnych naczyniami, a mianowicie jednem do zgęszczania kwasów, platynowém, na które rząd saski 4000 talarów wyłożył.

(*Dalszy ciąg nastąpi*).

P r o ś b a.

1. Doświadczonych lekarzy, psychologów i nauczycieli wzywa się uprzejmie, aby za pośrednictwem niniejszego pisma, raczyli podpisanemu udzielić wiadomość: jaki jest najskuteczniejszy środek na zbyteczną drażliwość i towarzyszącą jéj lękliwośc u dzieci, bojących się robaków, chrząszczów, pająków,, kotow, niespodzianego szmeru lub ruchu jakiéj postaci, i t. p. — *A. Z.*

---

2. Wina frankońskie i reńskie, im są starsze, tém łagodniejsze, a w miarę używane, są i zdrowiu pomocne. A ponieważ wina słodkie tak francuzkie jak węgierskie, starzejąc, utracają słodycz i przez wytrawienie coraz ostrzejsze się stają; zachodzi pytanie, czy wina takie nie są szkodliwe dla zdrowia? Znawcy bezstronni raczą udzielić wiadomość. A. Z.

Widowiska w Stolicy.

Teatr francuzki. Komedio-opera Les deux Edinon ou le Prix de l'Arquebuse, i komedja Les trois quartiers.

Jordaki Kuparenko na krakow. przedm. pod Nrem 365 pokazywać będzie nowo wynaleziony instrument Buzuton.

(*W drukarni przy ulicy Nowomiejskiéj Nrem 163.*)